Lausunto HE 89/2025 vp pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Aluksi

Lakivaliokunta on pyytänyt Pohjamaan käräjäoikeuden lausuntoa hallituksen esityksestä 89/2025 vp pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi. Käräjäoikeus kiittää tilaisuudesta tulla kuulluksi ja lausuu näkemyksenään kunnioittavasti seuraavaa.

Ajatus pienriitamenettelyn säätämisestä on yleisesti ottaen kannatettava esityksessä selostettujen syiden vuoksi. Esitys on myös huolellisesti laadittu, ja siinä on kuvattu käräjäoikeuden mielestä kattavasti lainsäädännön yhteiskunnallista tarvetta sekä sitä, millaisia vaihtoehtoja menettelyn säätämiselle olisi ja miten esitys toteutuessaan vaikuttaisi.

Se, että lain soveltamisala olisi aluksi suppea ja rajoittuisi asuinhuoneiston vuokrasuhteisiin perustuviin riita-asioihin, on perusteltua. Mikäli pienriitamenettely parantaa oikeusturvaa ja osoittautuu toimivaksi menettelyksi lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, sen soveltamisalaa olisi syytä verrattain joutuisasti laajentaa myös muihin asiaryhmiin.

Erityisen kannatettava on myös ajatus sähköisen asiointipalvelun kehittämisestä ja siitä, että asiointi tapahtuisi vahvan pääsääntöisesti sähköisessä asiointipalvelussa. Ajatus rakenteisista ja helppokäyttöisistä lomakkeista voisi olla keino tehostaa oikeudenkäyntimenettelyä myös muutoin: mikäli lomakepohjat sisältäisivät enimmäismerkkimäärät, tämä olisi omiaan ohjaamaan asianosaisia tiiviiseen ilmaisuun, mikä voisi edesauttaa laajojen riita-asioiden keskeistä ongelmaa eli tarkoitukseensa nähden liian laveita kirjelmiä.

Käräjäoikeus lausuu seuraavaksi eräistä sellaisista kysymyksistä, jotka esityksen mukaan toteutuessaan saattaisivat johtaa ongelmiin tai joita muutoin olisi vielä aiheellista pohtia.

Hovioikeuden mahdollisuus vahvistaa, että asiaa ei olisi saanut käsitellä pienriitamenettelyssä, ja mahdollisuus palauttaa asia uudelleen käsiteltäväksi

Ehdotetun 6 a luvun 3 §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 41–42) käsitellään hovioikeusmenettelyä ja esitetään, että ”*hovioikeudessa kysymystä asian palauttamisesta käräjäoikeuteen tulisi arvioida siitä lähtökohdasta, olisiko palauttaminen tarpeen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteuttamiseksi*”. Kohdassa myös todetaan, että ”*todennäköisesti käräjäoikeudessa tapahtuneet oikeudenkäyntivirheet voitaisiin usein korjata käsittelemällä asia täysimittaisessa menettelyssä*”. Vielä sinänsä perustellusti todetaan, että muutoksenhaku vaikuttaisi ensi sijassa oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuteen: ”*Hovioikeuden katsoessa, ettei asiaa olisi tullut käsitellä pienten riita-asioiden menettelyssä, velvollisuuteen korvata käräjäoikeudessa aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei hovioikeudessa sovellettaisi niiden määrää rajoittavaa 21 luvun 8 d §:ää*”.

Käräjäoikeuden käsityksen mukaan edellä mainittuihin ajatuksiin liittyy eräitä riskitekijöitä, jotka riskin realisoituessa voisivat pahimmillaan johtaa siihen, että pienriitamenettelyn käyttöaste vähenee merkittävästi, eikä menettely myöskään toteuta muutoksenhaun kohteena olevien asianosaisten oikeusturvaa parhaalla mahdollisella tavalla.

Pienriitamenettelystä on tarkoitus säätää varsin vahvasti tuomioistuinvetoinen menettely, jossa tuomioistuimen prosessinjohtovelvollisuutta entisestään korostetaan ja jossa noudatettaviksi tulisivat muun muassa esityksessä ehdotetut erityissäännökset ratkaisujen tavanomaista suppeammasta perustelemisesta ja todistelun rajoittamisesta.

Näihin lähtökohtiin nähden on hyvin luultavaa, että asian pienriitamenettelyssä hävinnyt asianosainen palkkaa viimeistään muutoksenhakua varten lainoppineen avustajan, joka valituksessa esittänee ensitöikseen väitteen menettelyvirheestä, sillä ajatuksella, että asianosainen ei ole ymmärtänyt esittää kaikkea väitetysti

merkityksellistä näyttöä jo asiaa käräjäoikeudessa käsiteltäessä. Oletettavaa on näin ollen myös se, että valituksessa nimetään mahdollisesti laajastikin uutta näyttöä jo prosessitaktisten syiden vuoksi – ikään kuin osoitukseksi siitä, että käräjäoikeus on erehtynyt raskaasti. Vaihtoehtoisesti menettelyvirheenä voidaan vedota myös todistelun liialliseen rajoittamiseen ja siis esittää, että juuri ne todisteet, jotka tuomioistuin on karsinut, olivatkin erityisen tärkeitä.

Hovioikeusvaiheessa noudatetaan ns. prekluusiota (OK 25:17.1), joten uuteen seikkaan vetoamisen ja uuden todisteen esittäminen vasta hovioikeudessa edellyttää sitä, että asianosainen saattaa todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota seikkaan tai todisteeseen käräjäoikeudessa tai että hänellä on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin. Oikeuskäytännössä pätevänä aiheena on täysin vakiintuneesti pidetty tuomioistuimen kyselyvelvollisuuden laiminlyöntiä tai muuta prosessinjohtovirhettä, mikä ilmenee esim. korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä KKO 2001:106, KKO 2005:69, KKO 2007:52 ja KKO 2012:18.

Kun tuomioistuimen prosessinjohtovelvollisuus on tiukka ja sekä uudet että vanhat säännökset harkinnanvaraisia, on mahdollista, että hovioikeus oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:n 1 momentin mukaista ”pätevää aihetta” tulkitessaan antaa merkitystä sille, että asianosainen on prosessannut yksin ja sallii uuden todistelun katsoen, että tuomioistuin on menetellyt virheellisesti. Tätä riskiä lisää se, että ratkaisut perusteltaisiin suppeammin – ja ylipäänsä se, että uuden näytön merkitystä on hyvin vaikea arvioida sitä vastaanottamatta. Uskottavasti perusteltuja, vaikkakin tosiasiassa paikkansapitämättömiä väitteitä, on siis muutoksenhaussa hankala luotettavasti tunnistaa siinä vaiheessa, kun hovioikeus arvioi valituksessa nimetyn uuden näytön esittämisen sallimista.

Mikäli hovioikeus katsoisi tuomioistuimen menetelleen virheellisesti ja sallisi valittajan esittää uutta näyttöä, se mitä todennäköisimmin myös katsoisi, että asiaa ei olisi saanut käsitellä lainkaan pienriitamenettelyssä. Tämä johtuu siitä, että yhdelle asianosaiselle lisänäyttöä hovioikeudessa sallittaessa tulee myös vastapuolelle varata mahdollisuus uuden näytön esittämiseen (ks. esim. KKO 2017:10, erit. kohta 22). Näin ollen asian todistusaineisto voi hovioikeudessa paisua merkittävästi siitä, mikä se käräjäoikeudessa oli – ja viimeistään tuossa vaiheessa asia on

oikeudenkäyntiaineistoltaan niin laaja, että sitä ei välttämättä olisi alkujaankaan voitu käsitellä pienriitamenettelyssä.

Vuoden 2026 keväällä voimaan tulee ns. todistelutallenneuudistus, jonka myötä käräjäoikeudessa vastaanotettu henkilötodistelu otetaan jatkossa vastaan ääni- ja kuvatallenteilta. Jos hovioikeus hyväksyisi uutta henkilötodistelua, sen tulisi myös vastaanottaa uusi todistelu. Vaihtoehtoisesti asia voitaisiin, kuten todettua, palauttaa käräjäoikeuteen.

Uuden näytön tilanteessa palauttaminen on harvinaisempaa, mutta oikeuskäytännössä juttuja on jo tähän mennessä toisinaan palautettu käräjäoikeuteen siksi, että uuden aineiston myötä hovioikeus tosiasiassa joutuisi käsittelemään asian merkittäviltä osin uudestaan ja antamaan ensimmäisenä oikeusasteena lain vaatimukset täyttävän ratkaisun. Tällaisessa tilanteessa on yleensä katsottu, että asianosaisen muutoksenhakuoikeuden toteutuminen edellyttää asian palauttamista käräjäoikeuteen. Tällä perustelulla on, kuten huomataan, taustansa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksessa, jonka kannalta hovioikeuden tulisi esityksen mukaan palauttamista harkita.

On syytä huomauttaa ja tässä korostaa sitä, että siitä, millä edellytyksillä muutoksenhakutuomioistuin ylipäänsä voi palauttaa asian alempaan oikeusasteeseen uudelleen käsiteltäväksi, ei säädetä laissa. Jutun palauttamista koskevat oikeusohjeet ovat kehittyneet oikeuskäytännössä, ja on hyvin mahdollista, että todistelutallenneuudistuksen voimaantulo antaa ylioikeuksille aiheen tarkastella palauttamisen edellytyksiä uudelleen.

Todistelutallenneuudistuksen voimaantulon jälkeiseen järjestelmään sopii joka tapauksessa huonosti se, että osa todistelusta otettaisiin hovioikeudessa vastaan käräjäoikeuden laatimilta ääni- ja kuvatallenteilta ja osa todistelusta otettaisiin vastaan uutena näyttönä, jolloin hovioikeus laatisi uudesta henkilötodistelusta äänitallenteet (hovioikeudet eivät tulevaisuudessakaan laadi ääni- ja kuvatallenteita, ks. OK 22:6.1, L:ssa 96/2022, vaan vain äänitallenteita). Onkin mahdollista, että uuden todistelun hyväksyminen laajamittaisesti johtaisi palauttamiseen jo prosessin selvyyden vuoksi. Jutun palauttamisella on myös ns. tuomioistuinkurinpidollinen funktio, eli palauttamisratkaisuilla pyritään myös ohjaamaan alempia tuomioistuimia

lainmukaiseen menettelyyn. On uskottavaa, että myös tämä näkökohta voisi kuvatussa esimerkkitilanteessa puoltaa palauttamista, jos hovioikeudet tulkitsevat pienriitamenettelyn edellytyksiä tarpeettoman suppeasti.

Hovioikeuden kumotessa (tai poistaessa) käräjäoikeuden tuomion ja palauttaessa asian myös kulukattosääntely syrjäytyisi – ja käräjäoikeuden tulisikin asian uudelleen käsittelyssä antaa lausunto paitsi ensivaiheen käräjäoikeuskuluista myös hovioikeusmenettelystä aiheutuneista kuluista, minkä lisäksi jatkokäsittelyn oikeudenkäyntikulut voitaisiin velkoa markkinahintaisesti määräytyvillä palkkioperusteilla. Dispositiivisissa riita-asioissa noudatettavan pääsäännön (OK 21:1) mukaisesti nämä kulut joutuisi lopulta vastaamaan asian häviävä asianosainen. On selvää, että menettelystä tulisi kokonaisuudessaan asianosaisille, etenkin häviäjälle, huomattavan kallis, ja palauttamisen johdosta myös oikeudenkäynnin kokonaiskesto pidentyisi varsin olennaisesti.

Vastaavasti, jos hovioikeudet tulkitsisivat pienriitamenettelyn soveltamisalaa varovaisemmin kuin mihin hallituksen esityksen perusteella on aihetta ja siis palauttaisivat asioita laajasti käräjäoikeuteen, menettely olisi omiaan johtamaan siihen, että myös käräjäoikeudet ryhtyisivät tulkitsemaan sääntelyä tarpeettoman varovaisesti. Erityisen ongelmallinen tilanne olisi tällöin siksi, että käräjäoikeudet eivät asioita käsitellessään kykenisi luotettavasti tunnistamaan, mitkä ovat ”varmoja tapauksia”. Onkin hyvin luultavaa, että asioita ei palauttamisen pelossa vietäisi pienriitamenettelyyn lopulta juuri lainkaan.

Käräjäoikeus esittääkin kunnioittavasti, että lakia säädettäessä vielä pohdittaisiin sitä:

- Tulisiko esityksestä kokonaan poistaa hovioikeuden mahdollisuus todeta, että asiaa ei olisi saanut alkujaankaan käsitellä pienriitamenettelyssä;
- Tulisiko esityksestä kokonaan poistaa hovioikeuden mahdollisuus palauttaa pienriitamenettelyssä käsitelty asia käräjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi;
- Tulisiko esityksestä kokonaan poistaa ajatus siitä, että kulukattosääntely ylipäänsä voisi syrjäytyä, käsiteltiinpä asia hovioikeudessa tai uudelleen käräjäoikeudessa.

Jos edellä mainitut asiat päädyttäisiin poistamaan, olisi kenties tarpeen harkita sitä, että esityksessä nimenomaisesti todettaisiin, että kyseiset asiat eivät ole mahdollisia. Jos kuitenkin esityksessä päädyttäisiin säilyttämään kaikki edellä mainitut asiat tai jokin niistä, olisi tarpeen harkita, voisiko lakivaliokunta mietinnössään vielä entisestään korostaa sitä, että kyseiset mahdollisuudet ovat pääsääntöön tehtäviä poikkeuksia, joita on yleisten laintulkintaperiaatteiden ja varsin vahvojen asiaperusteiden vuoksi tulkittava suppeasti.

Etenkin mahdollisuus kulukattosääntelyn syrjäytymiseen johtaa, kuten todettua, väistämättä siihen, että asian hävinneelle asianosaiselle syntyy epätarkoituksenmukainen ja monin tavoin vaarallinen kannustin esittää muutoksenhaussa menettelyvirheväitteitä ja laajamittaisestikin uutta näyttöä. Tällaisen kannustimen torjuminen on edellä selostetuista syistä muutoksenhaussa vaikeaa – ja riskin realisoitumisen todennäköisyys voi siksi olla suuri ja riskin suunnassa realisoituva vahinko merkittävä niin jutun lopulta häviävälle asianosaiselle kuin viime kädessä koko pienriitamenettelyn toimivuudelle.

Eräitä huomioita yksittäisistä säännösehdotuksista

Oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuusehtojen lieventäminen (OK 15:2)

Esityksen mukaan pieniriitamenettelyssä lievennettäisiin oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuusehtoja niin, että pienriitamenettelyssä näissä tehtävissä voisi toimia ”myös muu kuin (OK 15 luvun 2 §:n) 1 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu” (ehdotettu muutos OK 15 luvun 2 §:ään).

Säännös merkitsee ns. maallikkoasioitsijoiden ammattikunnan henkiinherättämistä. Tämä ei ole kannatettavaa, sillä muutoinkin vahvan tuomioistuinvetoisessa menettelyssä kohtuullisena ja perusteltuna ei voida pitää sitä, että tuomioistuin joutuisi opastamaan vielä asiamiestäkin prosessuaalisten velvoitteiden sisällöstä ja niiden täyttämisestä.

Ehdotus on myös pienriitamenettelyn asianosaisten oikeusturvaa heikentävä, sillä mainitut maallikkoasioitsijat eivät toimessaan olisi minkään ammattieettisten velvoitteiden sitomia eivätkä esimerkiksi Suomen Asianajajien valvontalautakunnan valvontavallan alaisia. Mikäli toimeksianto hoidettaisiin virheellisesti ja aiheuttaen päämiehelle vahinkoa, päämiehen oikeusturvan toteutuminen jäisi riippumaan yleisistä toimeksiantosopimusta ja vahingonkorvausta koskevista oikeussäännöistä ja periaatteista.

Oikeudenhoitoa järjestettäessä tulisi ylipäänsäkin pyrkiä siihen, että oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien tehtävissä toimisivat vain sellaiset henkilöt, joilla on koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella edellytykset hoitaa näitä vastuullisia tehtäviä asianmukaisesti. Ehdotus ei toteuta tätä päämäärää, vaan päinvastoin heikentää sitä.

Valmisteluistunnon toimittaminen vain erityisestä syystä (OK 6a:14)

Ehdotuksen mukaan valmisteluistunto pienriitamenettelyssä olisi poikkeuksellinen, ja se voitaisiin OK 6a:14:n mukaan toimittaa vain, jos se on erityisestä syystä tarpeen. Ajatuksena yksityiskohtaisten perustelujen (s. 54–55) mukaan olisi se, että pienriitamenettelyssä tulisi järjestettäväksi vain yksi suullinen oikeudenkäyntitilaisuus.

Käräjäoikeuden mielestä suhtautuminen valmisteluistunnon toimittamiseen on tarpeettoman pidättyväinen, sillä asiassa voitaisiin nykymallin mukaisesti toimittaa aluksi valmisteluistunto ja välittömästi sen jälkeen pääkäsittely.

Tällainen menettelytapa olisi perusteltu, sillä tuomioistuin voisi asianosaiset istuntoon kutsuessaan esityksessä ehdotetun OK 6a:11:n mukaisesti kehottaa näitä ilmoittamaan käräjäoikeudelle todisteet ja kutsumaan itse asiassa kuultaviksi aikomansa todistajat. Tällaisen määräyksen antaminen kävisi päinsä esimerkiksi asianosaisille ennen suullista käsittelyä toimitettavassa yhteenvedossa. Tällöin valmisteluistunnossa voitaisiin vielä tavanmukaisessa järjestyksessä varmistua siitä, että asianosaisten esitykset sisältävät kaikki heidän haluamansa asiat, minkä jälkeen asia voitaisiin siirtää pääkäsittelyyn.

Ehdotus yhdestä suullisesta oikeudenkäyntitilaisuudesta on siis kannatettava, mutta mikäli tilaisuus olisi suoraan pääkäsittely, prosessista muodostuisi niin tuomarin kuin asianosaisten kannalta hahmoton kokonaisuus, jota tuomarin olisi varsin vaikea johtaa. Kun tuomarin prosessinjohtovelvollisuutta aiotaan lisätä, olisikin tarpeen huolehtia siitä, että tuomarin mahdollisuudet tehtävästä suoriutumiseen eivät ainakaan heikkene. Näiden syiden vuoksi erityisen syyn vaatimus valmisteluistunnon edellytyksenä tulisi poistaa, ja sellaisen toimittaminen tulisi jättää tuomarin harkintaan, kuten se nykyäänkin on.

Tuomion perustelemista koskeva erityissäännös (OK 6a:17)

Esitykseen sisältyy tuomion perustelemista erityissäännös (OK 6a:17), joka olisi poikkeus tuomion perustelemisvelvollisuudesta säätävään OK 24:4:ään. Tarkoituksena olisi ”ohjata käräjäoikeutta laatimaan tiiviit ja olennaiseen keskittyvät perustelut” (s. 58).

Käräjäoikeus ei pidä erityissäännöksen ottamista lakiin kannatettavana, sillä tuomion perustelemisvelvollisuutta koskeva OK 24:4 ei nykyisellääänkään velvoita tuomioistuinta esimerkiksi selostamaan näyttöä tai oikeussäännöksiä itsetarkoituksellisen laveasti, vaan vain siinä laajuudessa kuin asian ratkaisemiseksi on välttämätöntä. On selvää, että tuomion perustelemisen tapaan ja perustelujen laajuuteen vaikuttavat asian laatu ja laajuus – ja tuomarin ammattitaitoon kuuluu se, että tuomari osaa perustella ratkaisun siinä laajuudessa ja sillä tavalla kuin se em. seikkoihin nähden kulloinkin on tarpeen.

Erityissäännös vaikuttaakin tarpeettomalta – ja kun esityksessä toisaalta myös korostetaan sitä, että perusteluiden tulisi kuitenkin ”riittävällä tavalla vastata asianosaisten oikeusturvatarpeisiin” (s. 58), erityissäännöksen vaarana on se, että pienriitamenettelyssä annettavat ratkaisut perusteltaisiin tarpeettomankin suppeasti.

Tämä voisi muodostaa ongelman asianosaisten oikeusturvaodotusten, mutta myös muutoksenhaun kannalta, sillä hovioikeus voisi jatkossa joutua myöntämään jatkokäsittelylupia tarkistusperusteella (OK 25a:11.1:n 2 kohta, ”jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä”) aikaisempaa enemmän.

Luvan myöntämisen seurauksena asian käsittelyä on jatkettava hovioikeudessa, mikä pidentää oikeudenkäynnin kokonaiskestoa ja lisää siitä aiheutuvia kustannuksia asianosaisille ja tuomioistuinlaitokselle.

Toisin sanoen käräjäoikeus katsoo, että ehdotetun poikkeussäännöksen säätäminen ei ole välttämätöntä sillä tavoiteltujen tarkoitusperien toteuttamiseksi – mutta poikkeussäännöksen ottaminen lakiin voisi kyllä aiheuttaa sellaisia ongelmia, jota ilman sitä ei ole.

Todistelun rajoittamista koskeva erityissäännös (OK 6a:13)

Esityksen mukaan pienriitamenettelystä säädettäessä lakiin otettaisiin myös todistelun rajoittamista koskeva uusi säännös, jonka mukaan ”käräjäoikeus voi evätä pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa esitettävän näytön myös silloin, jos se on asian asianmukaisen käsittelyn edistämiseksi perusteltua”.

Yksityiskohtaisissa perusteluista (s. 53) ilmenee, että säännös täydentäisi todistelun rajoittamista koskevan OK 17:8 §:ää, jonka mukaan tuomioistuimen on evättävä näyttö, joka koskee asiaan vaikuttamatonta seikkaa (1 kohta) tai on muuten tarpeeton (2 kohta).

Ajatus on sinänsä kannatettava, mutta toisaalta uusi säännös on yleispiirteinen – ja mikäli esityksessä säilytetään edellä kritisoitu hovioikeuden mahdollisuus vahvistaa, että asiaa ei olisi saanut lainkaan käsitellä pienriitamenettelyssä ja palauttaa asia käräjäoikeuteen, säännös voi muodostaa kannustimen esittää menettelyvirheväitteitä, jotka liittyvät todistelun rajoittamiseen. Myös pienriitamenettelyssä tulisi pyrkiä siihen, että tuomioistuin yhdessä asianosaisten kanssa keskustelee todistelun tarpeellisuudesta ja todistelun määrästä, ja asianosainen keskustelun seurauksena itse rajoittaa aineistoaan.
Ei olekaan käräjäoikeuden mielestä täysin selvää, että erityissäännös välttämättä toisi pienriitamenettelyyn mitään sellaisia etuja, joita jo nykyisellä todistelun rajoittamissääntelyllä ei voitaisi saavuttaa. Todistelun tarpeellisuuden kriteeriä (OK 17:8:n 2 kohta) voitaisiin jatkossa tulkita niin, että pienriitamenettelyssä ei olisi tarpeen (eikä edes mahdollista) esittää niin runsaasti näyttöä kuin tavanomaisessa laajassa riita-asiassa. Myös esityksessä (s. 53) erityissäännöksen

soveltamisharkinnasta esitetyt, sinänsä kannatettavat ja oikeat näkökohdat voitaisiin ottaa huomioon myös nykysääntelyn tulkinnassa.

Käräjäoikeus esittääkin, että erityissäännöksen tarpeellisuutta vielä harkittaisiin ja että tämä harkinta suoritettaisiin pohtien sitä, onko erityissäännös pienriitamenettelyn toteuttamiseksi välttämätön tai ylipäänsä tarpeellinen – ja voisiko erityissäännöksen ottamisesta lakiin aiheutua tarpeettomia tulkintaongelmia. On sinänsä mahdollista, että erityissäännöksestä ei aiheutuisi ongelmia – esitys on myös tältä osin huolellisesti kirjoitettu.

Lopuksi: pienriitamenettelyyn liittyviä lisäajatuksia

Pienriitamenettely rakentuu vielä aikaisempaakin vahvemmin tuomarivetoisuuden varaan, ja vaikka tarkoituksena on sinänsä kannatettavalla tavalla luoda jonkinlainen uusi ”kansanprosessi”, käräjäoikeuksien kannalta pienriitamenettely sisältää varsin pitkälle meneviä ja osaksi täysin uudenlaisiakin velvollisuuksia.

Pienriitamenettely on hyvin mahdollisesti tuomarin kannalta niin vaativa, että sen asianmukainen toteuttaminen edellyttää tuomarilta käytännössä hankittua kouliintuneisuutta ja harjaantumista prosessinjohdossa. On siksi jokseenkin epävarmaa, voivatko esimerkiksi tuomioistuinharjoitteluaan suorittavat käräjänotaarit johtaa menestyksellä pienriitaprosesseja, vaikka heidänkin on ajateltu toimivan niissä puheenjohtajina.

Selvänä käräjäoikeus pitää joka tapauksessa sitä, että tuomioistuinten kannalta kysymys ei ole ”säästöhankkeesta”, vaan lakia säädettäessä tulisi huolehtia myös käräjäoikeuksien resursseista ja siitä, että tuomareita koulutetaan myös pienriitamenettelyssä. Pienriitamenettelyn onnistuminen toisin sanoen edellyttää, että käräjäoikeuksien käsittelijöitä on riittävästi ja että he ovat kaikin puolin tehtäviensä tasalla.

Lausunnon on laatinut käräjätuomari Timo Saranpää ja hyväksynyt laamanni Pasi Kettula.

Käräjätuomari Timo Saranpää

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Timo Saranpää
Käräjätuomari
Pohjanmaan käräjäoikeus
timo.saranpaa@oikeus.fi